

Nedávno jsem zachytil hezký postřeh, že teprve nejistota přináší možnost nového řešení, nového tvořivého přístupu.

To je hezky řečeno! Jinak bychom si vystačili se zkušenostmi našich předků, a to by nebylo moc dobrodružné. Budoucnost přece může přinést i něco nepředstavitelného v pozitivním slova smyslu. Je ideálem dobrého života klidný a spokojený život? Nebo dovolíme, aby se mohlo uskutečnit i to, co se nám jeví nemožné. Dobrý život je přece život bohatý na dobrodružství!

Dalo by se tedy říci, že nejistota je skutečnému životu blíží než jistota?

Myslím, že ano. Když se člověk vyhýbá nejistotě, vytěšňuje ji ze svého života, je to nezdravé. Fascinovalo mě, když novinářka Petra Procházková v jednom rozhlasovém rozhovoru vyprávěla, jak její manžel pocházející z Afghánistánu, když mu onemocněl otec a musel podstoupit drahou operaci, prodal jejich auto a všechny peníze mu poslal na léčení, na které se skládala celá široká rodina. Když pak zemřel, celá vesnice pozůstalým pomáhala. Vařili jídlo a starali se o ně, aby truchlení, které tam trvá dlouho, zvládli. Petra vyprávěla, jak ji prodej auta nejprve strašně rozčílil, ale pak si uvědomila, že manžel pochází z prostředí, kde jsou lidé zvyklí si vzájemně pomáhat mnohem intenzivněji, než jsme zvyklí u nás. Mimochodem, před pár lety jsem měl možnost si prohlédnout nádhernou vilu jednoho velmi bohatého člověka. Když jsem se ho ptal, jak se mu tam žije, odpověděl: „Jsem tady sám, děti tu se mnou bydlet nechtějí...“ Jistotu nakonec nepřinášejí pojistky ani peníze v bance, ale vztahy. I když mezilidské vztahy jsou vždycky náročné a někdy zraňující.

Filozof Peter Wust proto říká, že nejistota nám poskytuje něco podstatného, co nám jistota nabídnout nemůže – právě proto, že „teprve nejistota vede k onomu zvláštnímu způsobu zajištěnosti, která člověka vyzdvihuje jakožto člověka nad sebe sama a tím ho teprve pozvedá úplně k sobě“.

Pojďme k něčemu zcela konkrétnímu: Jak se přijetí nejistoty dnes promítá do volby vzdělání, povolání, životního partnera?

Především je třeba říct, že mnozí mladí lidé nepředpokládají, že se budou živit tím, co dnes studují, celý život. Podobně ve vztazích vidíte na všech možných úrovních jakési akceptování dočasnosti. Když to nepůjde, tak se rozejdeme. To je trend, ve kterém se na jednu stranu musíme naučit žít, je to reálný svět kolem nás, ale zároveň se nebojme být protagonisty vysoké kvality stability vztahů. Je těžké se rozhodnout pro trvalý vztah na celý život, a přece je závazek něco, bez čeho nová kvalita nevznikne.

Jenže kde vzít jistotu, že zrovna s tímto člověkem nebo v tomto řeholním společenství najdu to, co v životě hledám?

Vždycky se objeví pochybnost, kdoví jak to je, kdoví jak by to bylo za jiných okolností? A jsou lidé, kteří pak těkají, zkoušejí různé způsoby komunitního života. Věnují tomu roky, společně s duchovními autoritami hledají vhodnou cestu, ale nikam to nevede. Rozlišování nefunguje, protože hledají stoprocentní jistotu a nepřijmou, že v každém rozhodnutí je větší či menší podíl nejistoty.

Říká se, že není nic horšího, než se nerozhodnout... Ale vážně: přichází hodně lidí s vážnými otázkami – co dělat, jakou cestou v životě jít, a pořád se ptají. Co jim mohu nabídnout? Spíš než radu jim nabízím prostor, aby svou životní situaci reflektovali.

Vybavuji si jednoho skvělého kněze, byl pro mnohé mladé lidi inspirující osobností, a tak ne jednomu mladému muži řekl, že by mohl být knězem. Když je vám osmnáct nebo dvacet, a někdo vám řekne tuto větu, tak se tím pravděpodobně začnete zabývat, říkáte si: „Co kdyby to byla pravda?“ A začínáte se podle toho sdělení tvarovat. Po čase, někdy i po mnoha letech, se objeví pochybnosti. Znam kněze, kteří po mnoha letech služby zvažují, zda nemají být jinde,